WASHINGTON D C

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 186. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ-ЙОРК, ЧЕТВЕР, 3-го ВЕРЕСНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 3, 1953. No. 186. XOL. LXI.

63,408,000 ЗАТРУДНЕНИХ І ТІЛЬКИ 1,240,000 БЕЗРОБІТНИХ В АМЕРИЦІ

Вашингтон. — Кількість затруднених в Америці виносила в місяці серпні 63,408,000 осіб, при рівночасному зменшенні кількости безробітних до 1,240,000 осіб — повідомив офіційно департамент торгівлі. Тим самим затрудненість дійшла в Америці до найвищого й безробіття до найменшого рівня в післявоєнному періоді. Кількість затруднених попереднього місяця становила 63,120,000, а кількість безробітних 1,548,000. Діючий секретар торгівлі, Роберт А. Морей, проголошуючи ці числа, зібрані Статистичним Бюром, заявив: „Тільки 1.9 відсотка всіх цивільних робітників не мали в місяці серпні праці, в порівнянні з 2.5 відсотками в тому самому часі минулого року". Кількість затруднених в серпні минулого року виносила 62,354,000 осіб.

З дальших статистичних даних виходить, що в серпні в Америці працювало на 308,000 осіб більше, ніж у липні. Збільшилася кількість затруднених у фабриках, перевищуючи сезонове зменшення кількости затруднених в сільському господарстві. Згідно зі статистикою, кількість затруднених в промислових і торговельних підприємствах збільшилося з 55,492,000 в липні до 56,134,000 в серпні. Натомість кількість затруднених на фармах зменшилася впродовж серпня на приблизно 350,000 і виносила 7,274,000. Згідно з твердженням діючого секретаря торгівлі, кількість безробітних в Америці зійшла на такий низький рівень, що його можна вважати за абсолютне мінімум. Все це вказує на дальший ріст добробуту в країні.

Жертви небувалої спеки в східніх стейтах

Ню Йорк, Н. Й. — Нечувана досі спека панує вже вісім днів в Ню Йорку, та всіх інших східніх стейтах ЗДА. День 1-го вересня був найгарячішим днем в історії Ню Йорку, де температура дійшла до 93.1, а на передмістях до 100 степенів. Приблизно така ж температура панувала і в інших містах ЗДА: в Клівленді — 101, Луісвілі (Ку) — 102, Елизабеті — 100, Нюарку — 96. Бюро Погоди в Ню Йорку заповідає, що спека триватиме ще чотири дні, але Бюро Погоди в Вашингтоні запевняє, що цілий вересень буде гарячий і сухий. Подібна спека, але коротша і трохи менша, була 1944 року, коли термометер показував впродовж вісьмох днів понад 90 степенів. Від спеки згинули в Ню Йорку шість осіб, а кількадесят відвезено до шпиталів. В останньому дні в Ню Йорку вмерли 414 осіб, тоді як нормально вмирає в цьому місті денно тільки 185 осіб. Між померлими великий відсоток людей віком понад 60 років та дітей до одного року. Містам загрожує брак води, бракує її і в деяких селах. Ширяться пожежі лісів, а фармери і садівники повідомляють про великі ушкодження на полях і в садах.

Як уникнути лихих наслідків спеки

Ню Йорк, Н. Й. — Заступник комісара здоров'я д-р Семюел Френт дає такі поради, як уникнути лихих наслідків спеки: 1. не перепрацьовуватися і уникати перевтоми; 2. пити багато холодних напитків, але не пити води з льодом; 3. їсти мало, головно овочі та городину, але так, щоб організм не підупадав на силі; 4. харчі переховувати в холодильнях, бо вони під час спеки легко псуються; 5. носити легкі взуття і одяг; 6. не перебувати подовгу на сонці.

Має закінчитися страйк нюйоркських будівельних шоферів

Ню Йорк, Н. Й. — Голова Міжнародного Братства Шоферів, Дейв Бек, заявив, що він порадив страйкарям повернутися до праці 2 вересня. Страйк триває від 3-го липня, а почали його 1,200 шоферів, які возять на приватні будови шутер, цемент і пісок. Цей страйк спричинив безробіття 100,000 будівельних робітників та стримав будови, які відбувалися коштом 600,000,000 долярів. Але не знати, чи 1,200 шоферів, які належать до 282-го відділу Міжнародного Братства Шоферів, послухають заклику голови своєї матірної юнії. Посадник Ню Йорку Імпеллíттері вживає свого впливу, щоб підприємці погодилися на домагання робітників і в той спосіб спричинилися до закінчення такого довгого страйку.

Військові паради під час з'їзду Американського Легіону

Ст. Луіс, Мо. — Не зважаючи на тривалу спеку, у Ст. Луіс відбулися заплянозані великі паради Американського Легіону, що відбуває у цьому місті свій з'їзд. У марші вулицями міста взяло участь понад 100,000 осіб, з численними оркестрами. Паради продовжувались майже дванадцять годин, а в перервах над містом кружляли з'єднання найрізніших типів літаків, включно з найтяжчими бомбовиками. Поліційні справоздання нотують багато випадків захворінь від спеки серед більше як півмільйона глядачів, що по кілька годин приглядалися походові легіоністів.

В АМЕРИЦІ

● За відомостями з Кенсас Сити, б. президент Труман готовить промову на свято Дня Праці („Лейбор Дей"). Труман нібито має критикувати діяльність президента Айзенгавера й республіканських представників у Конґресі.

● Чілійський порт Аріка, — згідно з розпорядженням президента К. Ібанеза, стає вільним портом і до нього свобідно можуть запливати кораблі усіх націй. Порт цей знаходиться на півночі Чіле.

● Сенатська Підкомісія Внутрішньої Безпеки заявила, що біля 1 листопада вона розпочала переслухання в справі просякання комуністів у профспілках. Панує переконання, що три з всекраєвих профспілок опановані комуністами.

● Туристи ЗДА, що побували за останніх дванадцять місяців у Мехіко, залишили там 180,000,000 долярів, як про це сповістила Рада Внутрішньо-американської співпраці. Попередній рекорд витрат туристів із ЗДА в Мехіко в 1951 році дорівнював сумі 21,000,000 долярів.

● У Ню Йорку затримано на автобусному двірці гендляра наркотиками, А. Міціно, який прибув сюди лише чотири місяці тому з Греції. При ньому знайдено 4 фунти гашишу.

● Перу разом із Бразилією вирішили спільно боротися проти поширювання „перонізму" у їхніх країнах. „Вісь Ліма-Ріо де Жанейро" протиставиться теперішній політиці Арґентини.

● До Ню Йорку прибув півторарічний хлопець, син Гаршіґів, які не могли взяти дитини з собою до Америки через те, що помилково не було її вписано на пашпорті. Батьки залишили дитину в бабусі, і вона тепер сама прибула до них літаком із Зальцбурґу.

● Досліджується справу інженера Фраґалі, який хоч був 1952 року засуджений за кривоприсягу, залишився досі в армії.

КІНЕЦЬ ТИЖНЯ ПІД ЗНАКОМ КОНВЕНЦІЙ ОРГАНІЗАЦІЙ МОЛОДІ

ТРОВСТ ПРОМОВЛЯТИМЕ НА КОНВЕНЦІЙНОМУ БЕНКЕТІ ЛІГИ МОЛОДІ В НЮАРКУ; В ЙОНҐСТАВН ВІДБУДЕТЬСЯ КОНВЕНЦІЯ КАТОЛИЦЬКОЇ ЛІГИ, А В НЮ ЙОРКУ ТРЕТІЙ З'ЇЗД ОДУМ

Закінчення біжучого — зв'язаного з Днем Праці, тижня, стоятиме цілком під знаком річних конвенцій організації молоді. В Нюарку, як уже повідомлено, відбудеться 20-та з черги ювілейна конвенція найстаршої та найбільшої молодечої організації, Ліги Української Молоді Північної Америки, яка включає теж організації української молоді Канади і має за собою велику традицію в організаційній, культурній, товариській та громадській праці. На конвенціях тієї Ліги, що традиційно відбувається у зв'язаному з Днем Праці кінці тижня в різних містах Америки, виступають, звичайно, найвидатніші місцеві американські представники. Так минулого року виступав губернатор Огайо п. Лавші, а цього року виступить на конвенційному бенкеті республіканський кандидат на губернатора Ню Джерзі й теперішній голова Ради стейтового „Тирнпайку", п. Пол Тровст. Іншими промовцями на бенкеті будуть конґресмен Кін з Ню Джерзі, сотник Богдан Панчук з Канади, голова українського відділу „Голосу Канади" та інші. В рямках конвенції відбудеться відкрите форум на тему „Наша молодь", на якому обговорюватиметься проблеми української молоді та її організації в З'єдинених Державах і Канаді, зокрема участь молоді в поодиноких ділянках життя тих країн і її допомога визвольним змаганням українського народу.

Рівночасно з конвенцією ЛУМПА в Нюарку, в Йонґставні, Огайо, відбудеться 15-а з черги конвенція Ліги Української Католицької Молоді в ЗДА. В колах Ліги Української Молоді Північної Америки з деяким здивуванням звертають увагу та всіляко коментують рішення Католицької Ліги відбути конвенцію в тому самому часі, в якому вже традиційно відбуває свої конвенції її старша подруга ЛУМПА, що її багато членів не тільки належать, але й грають відповідну ролю в Католицькій Лізі. ЛУМПА, в додатку, від двох років веде інтенсивну акцію в справі координації діяльности організацій молоді й вже створила для тієї мети навіть окрему Раду, до якої входять представники інших організацій молоді. Все ж таки в колах ЛУМПА висловлюється надію, що відбуття конвенцій обидвох Ліґ в тому самому часі не зменшить успіху тих конвенцій.

Обидві Ліґи мають більше характер молоді, народженої в Америці. Але в тому самому часі відбудеться в Ню Йорку третій з черги річний з'їзд Організації Демократичної Української Молоді (ОДУМ), що об'єднує в своїх рядах головно новоприбулу молодь з підсовєтської України.

Тиждень пізніше, в днях 12 і 13-го вересня, відбудеться в Українському Селі в Ню Бронсвик, Н. Дж., другий всеамериканський маніфестаційний здвиг Спілки Української Молоді Америки (СУМА).

В той спосіб, річні конвенції організацій нашої молоді започаткують новий, післявакаційний сезон нашої громадської діяльности, що в цьому році заповідається ще більший та інтенсивніший, ніж у попередніх роках. Вкоротці після конвенцій молоді має відбутися в Ню Йорку, в дні 20-го вересня, величава жалобно - протестаційна маніфестація з нагоди 20-их роковин зорганізованого Москвою страшного голоду в Україні.

Розвиток бойового летунства ЗДА

Вашинґтон. — Останні справоздання з досвідів над спроможностями бойового летунства, що їх провадиться під керівництвом Стратегічної Повітряної Команди, виявили величезний поступ летунства, яке вже тепер спроможне виявити свою силу у будь-якому закутку землі. Досвіди продовжуються далі й їх наслідки відповідно опрацьовуються фахівцями повітроплавства, при чому найяскравішим виявом великої потужности летунства ЗДА був недавний безперебійний літ через Тихий океан, — із західнього побережжя Америки до Японії. Тоді, невияснена досі кількість важких бомбовиків ЗДА перелетіли без пошкоджень через океан і виявили, що важка повітряна зброя ЗДА може діяти на величезних віддлеглостях. У досвідах брали участь літаки спроможні нести атомову бомбу, — отож ця модерна зброя може бути тепер доставлена усюди, де цього вимагатиме потреба. Таким чином відпадає необхідність будувати коштовні повітряні бази якнайближче до цілі майбутніх налетів. Ще раніше, приблизно рік тому, через Тихий океан перелетіли невеликі „ф-84" бойові турболітаки, перемагаючи віддаль 4,600 миль до французького Марокка впродовж несповна 10 годин. Подібні досвіди пророблюються і в інших союзних державах, а рекордово-швидкий переліт британського літака до Австралії був найкращим цього виявом.

ПЕРЕМОЖЦІ ПРОСТОРІВ

Полковник Меріон Е. Карл (посередині) держить в руках модель „піднебесної ракети" та оповідає, як то він піднісся нею на висоту 83,235 стіп під час пробного лету на авіяційній базі в Мюрок, Каліфорнія, здобуваючи рекорд лету у висоту. Біля нього (зліва) стоїть Бил Бриджмен, що свого часу був здобув попередній рекорд, піднісшись літаком на висоту 79,494 стопи. Полк. Карл заявив, що він міг „піднестись ще багато вище".

Союзники порозумілися щодо часу й місця політичної конференції

Вашинґтон. — ЗДА та шістнадцять їхніх союзників порозумілися, де й коли мала б відбутися політична конференція в справі об'єднання Кореї мирними засобами. Наради відбулися в залі державного департаменту у Вашинґтоні під проводом Джана Ф. Доллеса. ЗДА та їхні союзники пропонують, щоб ця конференція відбулася 15 жовтня в Сан Франціско, Женеві, або Гонолюлю. Ці пропозиції вишлють до комуністичного Китаю при допомозі шведського представника, бо Швеція має дипломатичні зв'язки з Китаєм. При відкриттю нарад не було представника Південної Кореї, бо вона не є членом Об'єднаних Націй, але через п'ять хвилин покликали на наради південно-корейського амбасадора Ю Чан Янга, який чекав в сусідній кімнаті. Амбасадор Янґ заявив після закінчення нарад, що вони відбувалися „дуже гармонійно", і що „всі члени наради співпрацювали в підтримці спільної справи." Не знати, яке становище займе в цій справі комуністичний Китай. З голосів пейпінґського радія можна надіятися, що комуністи запропонують Ню Йорк. В нарадах у Вашинґтоні, крім ЗДА і Південної Кореї, брали участь представники таких держав: Австралії, Бельгії, Канади, Колюмбії, Етіопії, Франції, Англії, Греції, Голляндії, Філіппін, Сіяму, Туреччини південної Африки і Нової Зеляндії.

Комуністи звернули 100 альянтських полонених менше

Токіо. — В останньому дні виміни полонених комуністи звернули з невияснених досі причин лише 300 альянтських полонених, замість обіцяних 400. Між поворотцями було 100 американців і 200 південних корейців. Все ж коло 900 американців знаходиться ще в найближчому до вимінного пункту комуністичному таборі біля Кесонгу. Поміж 50 американцями, що вернулись з полону, 16 старшин. Альянти відіслали впродовж останнього дня виміни разом 2,397 північних корейців.

Комуністичні корейці поїхали по накази до Москви

Токіо. — Кім Іль-сунґ, комуністичний прем'єр Північної Кореї, поїхав із великим почетом комуністичних достойників до Москви, щоб одержати вказівки, як поводитися у відношенні до мирової конференції у справі Китаю. Другою справою, яку обговорюватимуть у Москві, буде совєтська допомога зруйнованій війною Північній Кореї. У цих розмовах візьмуть участь імовірно також комуністичні китайці.

$135,000 відшкодовання дістануть американські службовці — комуністи в ОН

Об'єднані Нації, Н. Й. — Виповідження праці 11-ом американським громадянам, службовцям Об'єднаних Націй, на підставі висліду переслухання їх в Слідчій Комісії Конґресу, було „нелеґальне" — таке рішення видав Адміністраційний Трибунал ОН. Ці службовці були переслухувані під закидом приналежности до комуністичної партії. Загалом переслухано під цим самим закидом 21 американця. Чотирьох із отих 11 колишніх службовців приймуть — на доручення Адміністраційного Трибуналу — назад на працю в ОН. Сімом іншим дадуть відшкодовання від 6,000 до 40,000 долярів на особу. Разом ОН мусить заплатити найменше $135,000 американцям, колишнім службовцям ОН, що їх слідча конґресова комісія визнала комуністами, або людьми з комуністичними симпатіями і зв'язками. Адміністраційний Трибунал ОН складається з 4-ох „експертів". Він підтримав ОН в 9-ти випадках виповідження праці службовцям, як комуністам, а один випадок передав на дальший розгляд адміністраційним чинникам ОН. Сенатор Джозеф МекКарті, голова комісії, що перевела слідство над американськими громадянами, службовцями ОН, заявив, що уряд ЗДА не повинен платити й найменшої суми комуністам, що їх викинули з праці в ОН. „Якщо хтось може примусити нас, щоб комуністи репрезентували нас в Об'єднаних Націях, то ми повинні поважно задуматися над тим, чи доцільно залишатися в тій установі", — заявив сен. МекКарті.

Юґославія хоче передати вирішення спору з Італією на „міжнародне форум"

Беоґрад. — Юґославія заявила, що коли Італія не припинить „збройних демонстрацій" на кордоні біля Трієсту, то вона передасть цю справу на вирішення міжнародного форум. Таким чином Юґославія втягнула б у публічну дискусію З'єдинені Держави й Англію, що мають у своїх руках військову адміністрацію в т. зв. зоні А на території Трієсту. Одночасно є ознаки, що Юґославія хоче поширити свої вимоги також поза терен Трієсту, а саме на територію, де живуть словінці, тепер приналежну до Італії. Юґославія каже, що її добра воля не знайшла, мовляв, відгуку зі сторони Італії, і тому вона відкликає свої попередні пропозиції щодо розв'язання проблем Трієсту спільною мішаною адміністрацією та проведенням „коридорів", які вможливлювали б вільний і безмитний рух через північно-західню частину півострова Істрії до берегів Адріятичного моря. На юґославську ноту з протестом проти збільшення італійських військ над юґославським кордоном, Італія відповіла, що вона має право робити на своїй території все, що їй подобається і вживати всіх охоронних заходів, коли цього треба, — та водночас закинула Юґославії, що ця остання маніфестувала в останньому часі свої „загрозливі інтенції".

Совєти не хочуть привернути вільну комунікацію в Німеччині

Бонн. — Совєтський високий комісар в Німеччині, Владімір Семьонов, відповів на альянтську ноту в справі привернення вільного руху на терені всієї Німеччини із скасуванням міжзональних перепусток, що цю справу повинні узгіднити й вирішити обидва уряди Західньої і Східньої Німеччини. Уряд Аденауера негайно відкинув цю суґестію, звертаючи увагу, що Совєти доконче хочуть примусити західньо - німецьке леґальне представництво народу сісти за один стіл з тими, що нікого не репрезентують і не мають права промовляти в імені німців.

● Бразилійський міністер фінансів домагається обмеження державних видатків, щоб врятувати країну від економічної кризи.

● Канада продукує кобальтові „бомби", яких вживають до боротьби з пістряком. Ці бомби висилають до Англії та Італії.

АМЕРИКА „ГОТОВА ДОПОМОГТИ" ІРАНОВІ

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР ВІДПОВІВ ПРИХИЛЬНО НА ПРОХАННЯ УРЯДУ В СПРАВІ ТЕХНІЧНОЇ, ГОСПОДАРСЬКОЇ І ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ

Фразер, Колорадо. — Президент Айзенгавер, відповідаючи на прохання прем'єра збанкрутованого Ірану в справі технічної, господарської й фінансової допомоги, заявив, що Америка „готова допомогти". Іранський прем'єр ген. Фазоллаг Загеді, який прийшов до влади після повалення уряду Моссадека, — звернувся до президента Айзенгавера в справі американської допомоги окремим листом в дні 26-го серпня. Президент Айзенгавер відповів в тому самому дні й, не називаючи жадної конкретної суми, заповів, що іранське прохання „матиме нашу прихильну увагу". Прем'єр Загеді писав до президента Айзенгавера, що іранська державна скарбниця порожня, іранські ресурси закордонної виміни вичерпані й вся іранська економія зруйнована. Листи прем'єра Загеді й президента Айзенгавера подано рівночасно до відома в Америці та в Ірані. Звертається окрему увагу на приязний тон в листі президента Айзенгавера, з чого робиться висновок, що хоч президент не називає конкретної суми, — якою Америка готова допомогти Іранові, проте ця сума буде значна й признання її Іранові може бути тільки проблемою короткого часу, потрібного для обговорення та встановлення задовільних для обидвох сторін умов тієї допомоги. Президент Айзенгавер запевняє в свойому листі уряд Ірану, що З'єдинені Держави щиро й глибоко заінтересовані в збереженні іранської незалежности та запевненні добробуту іранському народові. Це вже друге американське послання Іранові впродовж одного тижня. Минулої середи президент Айзенгавер переслав ґратуляції шахові Паглеві з приводу його повороту до країни з тимчасового вигнання. При цій нагоді звертається увагу на поважний зворот на ліпше в американсько-іранських відносинах, бо ще в травні цього року президент Айзенгавер відкинув був прохання про допомогу, з яким звертався до нього попередній прем'єр д-р Моссадек. Тоді президент Айзенгавер узалежнював Американську допомогу Іранові від полагодження іpансько-британського нафтового конфлікту. — Тепер він вже не ставить жадних застережень. В дипломатичних колах вважають, що головною ціллю заповідженої американської допомоги Іранові буде виключити в тій країні совєтські впливи та підготовити відповідний ґрунт для повного наладнання іpансько-західних стосунків, включно з задовільним для всіх полагодженням нафтового конфлікту.

Командувач військ НАТО домагається інформацій про атомові бомби

Париж. — Маршал Альфонс П'єр Жуен, командувач північно-атлантійських збройних сил на центральному відтинку Західньої Европи, публічно зажадав від уряду З'єдинених Держав поінформувати його точніше про все, що стосується атомової зброї, щоб відповідно укласти нові стратегічні пляни. Жуен має під своєю командою 5 американських суходільних дивізій і 10 летунських „крил". Він заявив, що командування військ НАТО не має ще досвіду в користуванні атомовою зброєю, але знає одне, що ця зброя мусить змінити стратегію і тактику прийдешньої війни. Американський закон про охорону атомових тайн з 1946 року вже перестарів, — сказав Жуен. Зрештою військові командувачі не потребують знати всіх тайн продукції тієї американської зброї, але мусять знати вислідн дотеперішніх дослідів над нею та можливості застосування її в новій війні.

Хочуть усунути неонацистів від участи в німецьких виборах

Бонн. — Західньо - німецький уряд вирішив звернутися до Конституційного Трибуналу в Карльсруге, щоб поставити поза законом Райхс-Партай, яка на списку своїх кандидатів у найближчих парляментарних виборах має 31 колишнього нациста. Однак тому, що до виборів залишилося тільки 3 дні (вибори відбудуться 6-го вересня), то Трибунал мабуть, не встигне видати свого присуду. Уряд хоче, щоб Конституційний Трибунал ствердив, що Райхс-Партай є ворожа до теперішньої німецької конституції. В жовтні минулого року Конституційний Трибунал визнав протиконституційною неонацистську „Соціялістичну Райхс-Партай, якій на зміну прийшла Райхс-Партай. В 1951 р. у льокальних виборах неонацисти дістали 354,000 голосів в Долішній Саксонії, що є фортецею нацистських впливів у теперішній Німеччині.

Канцлер Аденауер таврує совєтський плян невтралізації Німеччини

Бонн. — Канцлер Аденауер заявив, що коли виборці підтримають його політику, то він включить Західню Німеччину в оборонну систему Заходу. Совєти, мовляв, хочуть мати зневтралізовану, ізольовану й безборонну Німеччину. Це була б найбільша небезпека для світу і капітуляція західніх держав перед комуною. Між трьома партіями, що творять коаліцію теперішнього західньо - німецького уряду, нема розбіжностей, зате — заявив канцлер — не можна творити коаліційного уряду разом із соціялістами, які різняться в основних внутрішніх і закордонних проблемах.

В СВІТІ

● В Сеулі південно-корейська поліція арештувала 64-ох комуністичних шпигунів, з яких половина замішалась поміж втікачів. Арештовані зізнали, що комуністи вишколили 28.000 чоловіків і жінок з Північної Кореї, щоб вони, діставшись до Південної Кореї, організували там партизанку або підривну й шпигунську роботу.

● Іранська королева Сарая, що вилетіла була літаком разом із шахом Різа Паглеві на вигнання, виїздить в найближчу суботу назад до Ірану. Вона залишилась в Римі, коли її чоловік вернувся до Тегерану, де переміг монархістичний рух.

● 394 особи згинули під час землетрусу на Йонійському морі, як подає офіційне грецьке повідомлення. 941 особа ранена.

● Англійський летун Невіл Дюк осягнув на своєму літаку „Гокер-Гантер" (ловець яструбів) швидкість 722 миль на годину. Останній офіційний американський рекорд швидкости був 716 миль на годину, але англійські військові літаки летіли вже із швидкістю до 741 миль на годину.

● Англійський уряд признав високі відзначення для 5-ох американських вояків з американських баз в Англі, за заслуги при рятуванні людей під час останньої великої поводі в Англії.

● Два американські вояки, які перейшли з західнього Берліну до східньої його зони і перебували там більше як рік, — вернулися назад. Їх судитимуть за дезерцію.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТОЛЕРАНТНІСТЬ

Америка — це символ і персоніфікація толерантности, себто терпимости до чужих думок узагалі й зокрема віротерпимости. На цій толерантності базується ціла американська система і в тому напрямку скероване американське виховання. Суть тісї толерантности — обстоювати й боронити до загину свої переконання й свою віру, але рівночасно шанувати й респектувати переконання та віру інших. Цю думку видвигнув теж президент Айзенгавер в своєму останньому звідомленні до народу про успіхи й недомагання очолюваної ним республіканської адміністрації впродовж перших шістьох місяців. Практичні приклади американської толеранції можна б наводити без кінця з усіх ділянок американського життя й не важко було б доказати, що власне цій толеранції Америка в найбільшій мірі завдячує свій ріст і розквіт, свою силу й могутність.

Сьогодні Америка намагається перейти до ще вищого ступеня толерантности, до братерства. Рівночасно з наполегливою акцією уряду відносно зрівняння та забезпечення громадянських прав, існує багато приватних інституцій, фундацій тощо, які ставлять собі за мету поширення ідей братерства та їх пристосування в практиці. Клясичний приклад такого братерства на практиці трапився в Ню Йорку, в районі Західнього Бронксу. Минулого року місцева жидівська громада втратила свою божницю, яку розвалили, щоб очистити площу під будову мешкальних домів. Молодий рабін цієї божниці, Чарлз Е. Шулмен, довго не думаючи, звернувся до свого сусіди, ректора єпископальної церкви о. Джералда В. Беррі, прохаючи коротко: „Чи не дали б Ви мені місця на молитву?" Отець Беррі так само коротко відповів: „Так, цілком певно!" І так все населення околиці зчудувалось: в християнському парафіяльному домі, в залі, де в інші дні відбувались парафіяльні зібрання та імпрези, в суботу підношувано Давидову зірку, заінстальовано відповідні влаштування, поставлено свічники, які — до речі — рабінові Шулменові купили в подарунку моряки-християни з тої частини, в якій він був капеляном під час війни на Пацифіку, і так жидівська громада завдячувала своїм християнським сусідам місце своєї молитви. Американська публічна опінія прийняла цей факт з найбільшим вдоволенням і признанням, називаючи його „прикладом живої віри".

Така й подібні події не можуть не викликати деяких рефлексій та аналогій з української дійсности. При цьому на думку приходить насамперед Великий Митрополит Галицький, Андрій Шептицький, до якого рабіни приходили то за порадою, то з висловом вдячности за його великодушність, якого вони, поруч українського духовенства, вітали під час його візитацій по селах, і який в православних українців добачував тільки своїх братів і заступався за них та за їхню Церкву при кожній нагоді, коли вони такого заступництва потребували. Подібних прикладів толерантности й братерства не бракує теж з боку православних українців.

Все ж таки з жалем приходиться ствердити, що ті світлі приклади князя Української Католицької Церкви та поодиноких українських католицьких і православних владик, священиків і мирян ще далеко не стали частиною нашого світогляду та нашого щоденного життя. З жалем приходиться ствердити, що братерство та співжиття православних, католицьких і протестантських українців на церковно-релігійному полі у нас ще не тільки далекі від ідеальних, але й все ще належать до тих „драстичних тем", до яких і в пресі треба підходити тільки з найбільшою обережністю та стриманістю, щоб, бажанням злагіднити антагонізми та взаємну нетолерантність, їх ще більше не розбурхувати і не скріплювати.

Толерантністю, взаємним вирозумінням та людяністю пройняте ціле американське життя, ними, здається, насичені американське підсоння й американська земля. З другого боку, тісї взаємної толерантности й зрозуміння так дуже потрібно українській вдачі та головно теперішнім українським відносинам. Ми, американські українці, віддали б величезну прислугу розвиткові толерантности серед українців, якщо б схотіли скористати з того американського підсоння та американської атмосфери толерантности й братерства і почали плекати й вдосконалювати їх між собою, даючи цим приклад усім українцям, які зазнають так багато гноблення й нетолерантности від чужих, але які падають найчастіше під ударами нетолерантности між ними самими.

ДВІ ПРОМОВИ МАЛЕНКОВА

У політичній кар'єрі нового московського диктатора Маленкова на особливу увагу заслуговують його дві великі промови. Перша — 5 жовтня 1952 р. на 19 з'їзді партії, а друга 8 серпня цього року на сесії Верховного Совєту. Порівняння цих промов цікаве тим, що першу Маленков виголосив за життя Сталіна, і ця промова була, можливо, більше висловом поглядів Сталіна, ніж самого Маленкова. Другу промову він виголосив уже після смерти Сталіна, до того ж позбувшись свого головного конкурента Берії. Західній світ вірив, що рушієм агресивної політики був Сталін і що його наступники хоч на деякий час стануть примирливішими до західнього світу. Чи виправдав ці надії заходу Маленков і чи є які істотні і потішаючі різниці в цих двох промовах московського диктатора?

У першій промові ставлення уряду і партії до некомуністичного світу Маленков сформулював так: повоєнний світ складається з „двох таборів — табору агресивного, антидемократичного на чолі з ЗДА і табору миролюбного, демократичного. За цей час в капіталістичному світі склався в особі ЗДА новий центр реакції і агресії, звідки тепер виходить головна загроза справі миру, справі свободи і незалежності народів. Майже відразу по закінченні другої світової війни урядові кола ЗДА, Англії, Франції і інших держав відмовились від співпраці з СССР і почали готуватись до нової війни. Димова завіса „боротьби з комунізмом" потрібна американським імперіялістам, як в минулому Гітлерові, для того, щоб відвернути увагу від своїх справжніх загарбницьких намірів". Далі Маленков говорив: „Головна агресивна держава — ЗДА — посилено штовхає до війни інші капіталістичні держави, передусім ті, які входять до Північно-атлантійського бльоку, а також країни, переможені в другій світовій війні, — Західню Німеччину, Італію, Японію... Тепер американський імперіялізм виступає вже не лише як агресор, але й як світовий жандарм, що прагне задушити свободу скрізь, де тільки можна, і насадити фашизм". Щоб розсварити західніх союзників, Маленков виставив Англію, Францію, Голляндію, Бельгію і Норвегію, як жертви американського імперіялізму, „правлячі кола" яких „фактично відмовляються від своєї національної політики і провадять політику, продиктовану американськими імперіялістами, віддають свої території під американські бази та військові пляцдарми, ставлячи тим самим під удар на випадок воєнних дій свої власні країни. Вони укладають, на догоду ЗДА, союзи і бльоки, скеровані проти національних інтересів своїх держав".

Чи вплинула смерть Сталіна на політику його „вірних учнів", чи виявляють нахил вони, зокрема Маленков, стати „тітоїстами"? Промова Маленкова на недавній сесії Верховного Совєту дає на це питання ясну і песимістичну для західніх демократій відповідь. Маленков знову твердив, що ЗДА провадять політику військових авантур, міжнародних провокацій, „відкидають елементарні закони культурних стосунків між народами", „провадять політику придушування національної незалежности Японії, перетворюючи її на військовий пляцдарм". Маленков характеризував ставлення уряду СССР до різних країн, заохочуючи їх рвати стосунки з ЗДА і зближатися з совєтським бльоком, розширяти з ним економічні відносини. Італії обіцяв хліб, вугілля і замовлення на промислові товари, що сприяло б „покращанню життєвих умовин славного італійського народу". Дораджував Франції вийти з системи західнього оборонного союзу, в якому вона підтримує свого історичного ворога — Німеччину. СССР, казав він, відновив дипломатичні відносини з Ізраїлем, врахувавши зобов'язання ізраїльського уряду в тому, що ця країна „не буде учасником будь-якого союзу чи угоди, що мали б на меті агресивні цілі супроти Совєтського Союзу".

Обидві промови Маленкова нічим між собою не різняться. Хібащо остання хитріша, не така груба, як попередня, але в обох цих промовах — ненависть до ЗДА, як єдиної реальної сили в світі, що стоїть на шляху московської агресії.

Коли Сталін помер, один американський політичний діяч заявив, що тепер стане ясним, чи дотеперішня агресивна політика була справою однієї особи, чи вона була виявом глибших причин. Промови Маленкова вказують, що політика Кремля залишається тою самою, не зважаючи на зміну осіб, які її репрезентують. (Л Л)

Б. Сивенко

ВСУПЕРЕЧ НАЙБІЛЬШОМУ СУСІДОВІ — УКРАЇНІ

Українська політична еміграція не вперше чує про снування польськими еміграційними політиками пляну федерації держав середньо-східньої Европи, — федерації, яка мала б простягатися на всім просторі від Балтійського моря до Адріятики і охопити розташовані на цьому просторі всі держави з Польщею — на чолі. Сенс такої федерації полягає ніби в тому, що кожна держава з цієї групи середньо-східньоевропейських держав, окремо взята не має достатніх підстав для самостійного існування. А до цього ще приходить їх географічне положення поміж двома великими потугами — Росією на сході і Німеччиною на заході. Досвід історії показав наочно, що таке їх положення неминучо робить ці держави і державки легкою здобиччю німецького або московського імперіялізмів, або того й другого разом.

Нагадаємо, слідом за п. Кл. Грабиком (дивись його статтю „Треба врешті зрушити з місця", у ч. 194 дітройтської газети „Dziennik Polski"), ці держави, з півночі на південь: Литва, Латвія, Естонія, Польща, Чехословаччина, Мадярщина, Румунія і Югославія. Слід завважити, що, говорячи про майбутнє, Кл. Грабик називає Словаччину окремо від Чехії, але чомусь не відокремлює як національно-державні організми Хорваччину і Словенію, мислячи їх надалі в одному організмі з Сербією, бо фігурує в нього лише „Югославія". Ця непослідовність у такого будь-що-будь визначного публіциста, яким є п. Грабик, змушує читача дещо насторожитися. Звертає на себе увагу наявність у цій концепції Балтийсько-Адріятицького Межимор'я такої держави як Румунія, що поширює пояс федерації досить далеко на схід, до берегів Чорного моря. Трудно нам, українцям, відтягнутися від думки, що Румунія потрібна польському публіцистові для плянованої федерації саме тому, що ця держава має претенсії на цілу Буковину та Басарабію, і ці претенсії Польща ладна підтримати взаміну за підтримку Румунією польських претенсій на Галичину, Західню Волинь та Полісся (словом, у передвоєнних межах, визначених ще Ризьким договором 1920). Річ ясна, що Кл. Грабик сподівається також на підтримку чехів, бо вони натомість дістають (за пляном „Межимор'я") назад українське Закарпаття.

Це — друга вимовна деталь Грабикової концепції „Межимор'я". Якщо зважити, що Румунія і „Югославія" територіяльно-етнічно не є безпосередніми сусідами поляків, а водночас виключається найближчих сусідів — українців і білорусів, що перебувають у спільній з поляками московській неволі, — то реваншистсько-імперіялістична суть польських плянів „Межимор'я" стає цілком виразна.

І це для нас найголовніше. І в світлі цього нас зовсім не зворушують слушні самі по собі і, ми б сказали, гостро самокритичні заяви п. Грабика в згаданій статті, де він пише, наприклад, таке:

„На просторі середньо-східньої Европи в майбутньому — дасть Біг, вільної від Совєтської Росії, — буде місце лише на один спосний державний організм, здатний у тій формі до самостійного життя. Нема мови ані про існування однomільйонових держав балтійських, ані кількамільйонових держав як Чехія, Словакія, Угорщина чи Румунія. Але нема мови також, щоб відірвано від них могла втриматися тридцятимільйонова Польща. Тридцять мільйонів для нашої епохи не мають ніякого значення супроти 250 млн., що їх репрезентують Росія і Німеччина".

Наведемо ще інше місце, що химерно поєднує гострий самокритицизм з невитруйними імперіялістичними прагненнями:

„Серед низки перешкод і труднощів, що їх вже бачимо і що в найближчому майбутньому зростуть ще нагальніше, обстоювання самотужки й далі концепції самодіяльної польської держави з максимальними кордонами і без узглядження становища сусідів Польщі — було б типовим шаленством"... І далі: „Період 1918-1939 переконав нас, що Польща не встані запевнити собі самостійне непідлегле життя на тому просторі, на якому її Господь Бог створив".

Отже, ясно: самостійно Польща не лише „в максимальних кордонах", а взагалі існувати не може, тільки і виключно в спілці з сусідами. Але п. Грабик, твердячи це, вважає, очевидно, що як не буде Польщі імперіялістичної, „в максимальних кордонах" від Одри по Збруч, то хай краще не буде ніякої. Тому він і хоче спілкуватися із слабкими сусідами між ними із Чехією і Румунією, що в них самих „рильце в пуху", яко недавніх поневолювачів частини української людности (а п. Грабик сподівається, що їх апетити ще не вигасли і тому з них ще можуть бути спільники для поновного поневолення західньоукраїнських земель); нарешті з такими віддаленими народами як хорвати, словинці і серби, бо Польщі, як гегемонові майбутньої федерації, одного Балтийського моря — замало. Натомість України і Білоруси — цих найближчих і природних спільників у боротьбі з московською агресією (як і з можливою в майбутньому німецькою із заходу) — п. Грабик не згадує. Чому? Відповідь на це з повищого читачам цілком ясна: на цих сусідів він гострить ножа.

Ось у цьому й весь сук Грабикової концепції „Межимор'я"; саме ця обставина, як той лякмусовий папір, виводить назверх, на денне світло, всю порочність, всю імперіялістичність підготовлюваних польськими еміграційними політиками плянів майбутньої Польщі в проектованій федерації середньосхідньоевропейських держав. П. Грабик та його однодумці мріють про таку федерацію, в якій Польща була б гегемоном; про таку федерацію, яка улегшила б Польщі знову підбій і втримання за собою втрачених західньоукраїнських та західньобілоруських земель на сході — і водночас забезпечила від утрати новопридбаних від Німеччини земель на заході — Східньої Прусії, Помор'я і над Одрою-Нисою. Нічогенька собі програма для народу, що його саме існування, біологічна субстанція нині смертельно загрожені від Москви!

Нам, українцям, про це треба знати і не забувати. Бо з Кл. Грабиком — теж велика частина польської політичної еміграції.

НЕБЕЗПЕЧНІ ОРАТОРИ

(Лист із Лондону)

Минуло вісім років від закінчення другої світової війни, яку викликали три диктатори: Гітлер, Сталін і Муссоліні. Гітлер хотів війни, щоб здобути для німецького народу „життєвий простір". Сталін хотів війни, але з наміром залишитися осторонь світового конфлікту аж до кінця, щоб з невичерпаними силами рішати долю світу, диктувати виснаженим противникам свою волю. Муссоліні боявся війни, але перемога Гітлера над Францією в 1940 році додала йому відваги: він рушив у похід, хоч його власні генерали і величезна більшість італійського народу війни на боці Німеччини не хотіли.

В Німеччині та в Італії, як колись у Франції, через деякий час по упадку Наполеона I, роблять спроби творити „політичну леґенду" (Гітлера або Муссоліні). Виходять різні спомини, друкують зручно підібрані матеріяли з життя диктаторів, з наміром прикрасити їх як „спасителів" народу і навіть „добродіїв людства", яких, мовляв, світ „не зрозумів".

Навіть німецький Історичний інститут, що видав у Штутґарті „Застільні розмови" Гітлера, допоміг ширити Гітлерову легенду серед німців, бо запис Гітлерових думок показує німецького диктатора як людину, що хотіла для німців добробуту і панування над світом. Тому серед німців, в теперішній ситуації, може поширитися думка: „Не було б погано ,коли б фюрер був виграв"... Подібно і в Італії є групи „неофашистів", що згадують „дуче", походи „чорних сорочок" і спів „джовінецца".

Італійський журналіст Паольо Монеллі добру службу виконав для свого народу, написавши книжку під назвою „Муссоліні". Монеллі писав книжку на підставі документів. Він нічого не додає від себе, хоч із тону книги видно, що автор — рішучий противник і Муссоліні і його фашизму.

Про фашизм писано багато і за життя італійського диктатора і після його смерти. Читаючи книжку Монеллі, стає ясно, що такі рухи, як фашизм, німецький нацизм або російський большевизм, хоч і мали для себе історично-підготований ґрунт у своїх країнах, однак розвинулися згідно з характером та ідеологією своїх вождів. Без Леніна немислений був би большевизм у Росії, як без Гітлера і Муссоліні не могла б розвинутися фашистська система диктатури в цих країнах.

Монеллі подає характер Муссоліні до найменших подробиць. Документально він стверджує, що „похід на Рим" в 1922 р. відбувся проти волі „дуче", який боявся, що його замах на державний лад буде зліквідований поліцією, і той похід відкликав. А проте одна частина „чорних сорочок" не одержала наказу, що забороняв похід, і рушила на Рим. Уряд і король злякалися такого „солом'яного опудала" і пішли на переговори з фашистським вождем. Так, через непорозуміння, Муссоліні був призначений прем'єром...

Монеллі змальовує „дуче" як людину нерішучу і навіть боязку. Однак він, при успіхах, ставав надміру зарозумілий і своїм нахабством міг захоплювати прихильників. З Муссоліні був добрий артист, що вмів ставати в позу „героя", хоч сам тих геройських рис у своєму характері не мав. Був він духовим нащадком італійських отаманів 15-16 століття, званих „кондоттієрі", що з своїми ватагами уміли деколи захопити владу в малих італійських державках і панували, поки їх не скидали народне повстання або інші подібні отамани.

Монеллі згадує про ораторський хист Муссоліні, але не вияснює в подробицях впливу цього таланту в політиці. Однак на це треба звернути особливу увагу. В критичні часи історії кожного народу виходять наперед якраз особи, наділені ораторським хистом, люди, що вміють промовляти не так до розуму як до почувань людей. Дантон у французькій революції, Ленін і особливо Троцький в большевицькій революції, Муссоліні в фашизмі, Гітлер в нацизмі — все це люди одного типу. Їх ціль — здобути в народних масах ірраціональні елементи, пристрасні бажання, і на цих бажаннях повести юрбу до акції. Тому то ці „вожді" були рішучими противниками парляментів. Членів парляменту, що мають політичну культуру і загальне знання, неможливо обернути в „юрбу", що живе самими почуваннями: страху, ненависти, або захоплення. Їм треба вміти логічно доказати. Про це диктатори думають найменше.

Цікаво, що в Британії в політичному суспільстві вироблено свого роду недовір'я до людей красномовних (в протилежність до французів, що люблять красномовство). Тому тут і в парляменті і на вічах промовці говорять дуже просто.

Гітлер у книзі „Моя боротьба" писав, що в політиці успіх належить не визначним теоретикам або письменникам, а „великим ораторам". Пишучи так, він, очевидно, думав про себе, бо з природи мав визначний хист промовця. Німецький уряд перед Гітлером добре розумів небезпеку для держави збоку талановитого промовця-демагога. Тому, коли Гітлера випущено з тюрми в Ляндсберґу, то йому на деякий час заборонено промовляти на вічах...

Оскільки оратор-демагог живе сам і живить своїх слухачів фантазіями, він дійсно може стати небезпечний для демократичного правопорядку. Там натикаємось на парадокс: в деяких країнах демократичний лад, заснований на свободі слова, може стати жертвою цієї свободи, ужитої з недобрим наміром...

П. А.

„БІЛЬШЕ ОРГАНІЗОВАНОСТИ НА ЖНИВАХ"

С. Максимов пише в „Радянській Україні" про стан жнив у Запорізькій області і нарікає, що в „цілому хід збиральних робіт все лишається незадовільним, бо в ряді районів допускається розрив між окремими роботами на жнивах". Про один із тих районів пише так: „Веселівський район — один з так званих середніх районів области. Проте тут теж допущено великий розрив між збиранням і скиртуванням соломи. Зовсім мало зібрано стерньових площ під озимину. В 10 з 24 колгоспів не механізовано токів, внаслідок чого затримується очистка зерна, зривається графік здачі хліба державі. В районі погано поставлена боротьба із втратами".

Лев Ясінчук

ШКІЛЬНА ОСВІТА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

(4)

Чимало чужинецьких свідків стверджувало високий стан освіти на Україні того часу. Данський посол до Росії, Юлій Юст, стверджує, що коли князь Меншиков не вмів читати, ні писати, а московські достойники біля царя Петра I. не знали іншої мови, крім московської, то на Україні всі не тільки достойники, але й звичайні ченці з Печерської Лаври (а певно й інші) могли прекрасно говорити латинською мовою, що тоді була в ужитті в Західній Европі. Ба, що більше: він помічує, що селяни йшли в неділю до церкви ... з молитовниками!

Під Московщиною

Вислід полтавського бою (1709) і „Прутський" мир (1711) між Росією й Туреччиною мав для української культури лихі наслідки. Київщина, Поділля й Волинь залишилися під Польщею. Коли ж, після розбору Польщі, прийшли ті землі під московську владу, Росія не визнавала ніякої національно-культурної окремішности народу тих земель й залишила полякам вільну руку м. ін. в культурно-освітній ділянці.

За ініціятивою виленського куратора, князя Адама Чарторийського, при сильній підтримці Тадея Чацького, зорганізували поляки на Правобережній Україні густу мережу польських середніх шкіл з ліцеєм у Кремянці як вищою школою.

Після невдалого польського повстання 1831 р., російський уряд закрив польські школи. На місце Крем'янецького ліцею створила Росія в Києві російський університет (1832) з трьома факультетами (третій медичний факультет додано щойно 1841 року на місце скасованої медично-хірургічної академії у Вильні).

Засновані колись в Україні вищі школи на зразок Могилянської Академії (гл. вище) були на удержанні монастирів. Тому відібрання маєтків від монастирів царицею Катериною II. було великим ударом для тих шкіл. Вправді російський уряд призначав для них деяку дотацію, але вона далеко не відповідала потребам шкіл. Тому вони почали підупадати. З метою русифікації уряд навіть добавив ще декілька нових шкіл т. зв. „Главния народния училища", з рівнем нижчих кляс пізніших гімназій. Нові середні школи основувалися не для селянства, але для упривілеєних станів, духовенства й дворянства.

Централістична політика Катерини II. знищила теж і українську народню школу. Селянське населення, за виїмком козаків, підпало кріпацтву, наслідком чого підупадало економічно і культурно. Заникали старі школи, бо не було кому їх удержувати, а творені нові, російські, народ зустрічав з нехіттю. Вправді творять нові гімназії (в губерніяльних містах) для хлопців, в деяких повітових містах „уєздния училища", „духовні" училища, духовні семінарії, дівочі інститути в Києві, Харкові, Полтаві й Одесі та військові школи („кадетські корпуси") в Києві, Полтаві, Єлисаветі, але всі хлоп'ячі школи були станового характеру — до гімназій і військових шкіл могли ходити хлопці дворян, до духовних семінарій сини духовенства, до „уєздних училищ" хлопці міщан, купців і нижчих офіцерських чинів. Для селян остали нові — „приходські" школи, себто початкові. При гімназіях творили „благородні пансіони", п'ятиклясові дворянські школи (прогімназії), дворянські інститути зо скороченим курсом гімназії (без клясичних мов*).

Щойно зі скасуванням кріпацтва 1861 р. помічується зріст шкіл, за які вже зводило боротьбу саме громадянство. В 1860 відкривається в Києві дівоча гімназія й за тим прикладом ідуть інші міста. В міських осередках постають „недільні школи" для дорослих, навіть з українською мовою викладання. Багато українських студентів покинули тоді університетські науки й пішли вчителювати в недільних школах. Засноване в 1865 р. земське самоврядування („земство") поклало великі заслуги для творення початкових і недільних шкіл, воно дбало про учителів, засновувало трьохрічні вчительські семінарії й ремісничі школи. На жаль, ця організація виключала Київщину й Волинь; ці землі набули її щойно в 1911 р. Поза земськими школами були властиво пануючим типом „міністерські" (їх наглядало міністерство) та „духовні" (їх наглядав „Святіший" Синод Православної Церкви в Петербурзі). В 1900 р. міністерських шкіл було 6678, а духовних 9754, отже разом 16432. Очевидно, що тих шкіл було дуже й дуже замало, як зважимо, що було їх мало навіть тоді, коли Українська Народня Республіка мала коло втроє більше (про це дальше).

Для підготови вчителів оснував уряд 1862 р. „Временну-ю Педагогическу-ю школу". В 1872 р. почали основувати вчительські інститути (3- і 4-річні). До вчительського звання готували теж сьомі й восьмі кляси дівочих гімназій та єпархіяльних шкіл.

Деякі професійні школи мали рівень народніх шкіл, як н. пр. сільсько-господарські, лісові, торговельні кляси, комерційні курси, різні мистецькі й технічні школи, та „духовні" школи, з яких можна було переходити до духовних семінарій.

Звичайно всі ці школи були російські.

Перед революцією 1917 р. було на Україні біля 50 гімназій, 29 реальних шкіл і 3 кадетські школи. Для жінок було теж кількадесять середніх шкіл (інститути благородних дівчат, гімназії, школи „відомства імператриці Марії"). Крім загально-освітніх шкіл були ще середні професійні, як комерційні, технічні, сільсько-господарські, фелчерські, зуболікувальні, духовні семінарії, музичні консерваторії. Сучасники відмічають, що з тих усіх середніх шкіл тільки духовні семінарії були духом українські так, як недержавна комерційна школа в Києві, як гімназія В. Науменка в Києві, чи гімназія Коваленка в Одесі. Українською змістом і духом була музична школа Миколи Лисенка з відділами музики, опери й драми.

Був теж університет у Харкові, заснований ще раньше київського, бо 1805 р.**) й Одесі. До високих шкіл зараховувалися теж технологічний, лісовий і ветеринарійні інститути та музична консерваторія в Харкові; політехніка в Києві у Одесі; сільсько-господарський інститут і музична консерваторія в Одесі; комерційний інститут в Києві й гірничий в Катеринославі.

*) Заторкнуло було справу української культури й освіти тайне „Кирило-Методіївське Братство" основане в Києві, розгромлене царським урядом 1847 р. В його (заширокій) програмі була й вимога — рідної освіти, а наймолодший і найвизначніший член братства, Тарас Шевченко, навіть був виготовив „Букварь".

**) Харківський університет швидко став осередком літературно-наукового руху. Він не тільки згуртував інтелігенцію й молодь, але створив умови розвитку для журналістики, театру й мистецтва. Не зважаючи на вживану російську мову в університеті й харківських журналах, до них входив український дух. Тодішня преса Харкова присвячувала багато уваги питанням української культури, в університеті був професором м. ін. Петро Артемовський Гулак, а учнем — Микола Костомарів.

ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД ЦПУЕН

У днях 14-17 серпня ц. р. відбувся в Мюнхені 7-й з'їзд Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині (ЦПУЕН), перший після переведення консолідації на терені тієї організації в 1951 р. Присутніх було 30 виборних і 3 призначених делегати. Найважливішими справами на З'їзді були: 1) звіти й дискусія над ними, 2) зміна статуту в напрямку перетворення організації з представницької на членську, зареєстровану в німецької влади і 3) вибір нової Управи. Очевидно, коли б усі без винятку делегати забули в обмірковуванні цих справ про своє партійне членство, то наради йшли б гладше і закінчилися б швидше. Однак переміг таки принцип надпартійности й аполітичности ЦПУЕН, як громадсько - допомогової організації, і впродовж трьох днів всі справи поладнано. Складність такого з'їзду відповідає складності завдань ЦПУЕН, як централі, що охоплює всю українську еміграцію в Німеччині, й хоч її чисельний стан зменшився із округло 200,000 в 1945 році на несповна 20,000 у 1953 р., проте надалі залишаються актуальними такі ділянки праці: 1) зовнішні зв'язки, 2) організаційні справи, 3) культурно - освітні справи й шкільництво, 4) справи суспільної та правної опіки і 5) фінансові справи.

Із зовнішніх справ за існування ЦПУЕН зроблено чимало, що має першорядне принципово-моральне і практичне значення, як ось наприклад, визнання і альянтськими і німецькими чинниками українців як окремої національної групи з зазначуванням української національности в усіх документах. Друга така важлива і принципова справа, поладнана позитивно, — признання українським емігрантам формально - правного статусу „бездержавний", без причеплювання їм державної приналежности до якоїсь окупаційної держави. Звичайно, коли мова про таке визнання американськими властями, то тут важливу ролю відіграли інтервенції американсько-українських централь, УКК і ЗУАДК у Вашингтоні. Але й чимало справ не поладнано, головно справ допомоги українським шкільним установам і т. п. Українці беруть участь в „байратах" при крайових німецьких урядах. ЦПУЕН переводить масу інтервенцій і т. д. До обов'язків ЦПУЕН належить вдержувати зв'язки з різними німецькими й ненімецькими адміністраціями і адміністраційними і допомоговими установами й організаціями.

Після скасування таборів ІРО, переведено нову організаційну мережу ЦПУЕН, яка охоплює тепер 155 місцевих представництв, що репрезентують разом 15,145 зареєстрованих членів українських емігрантів в Німеччині. Незареєстрованих є коло 5 тисяч емігрантів, розпорошених по селах і містечках. На терені Німеччини існують 2 українські високі школи, 1 гімназія, представництва УВАН і НТШ, 20 дитячих садків, 30 суботніх або вечірніх курсів, кілька бібліотек, хори, театральні гуртки тощо. Справа підшукання праці в умовинах загального безробіття втікачів — найважча. На плян організування українських вартівничих сотень американці не погодились. Власні, субвенціоновані німецьким державним банком підприємства, не вдалося ще заснувати. В ділянці суспільної опіки ЦПУЕН співпрацює з різними харитативно - суспільними організаціями, як Українська Суспільно-Харитативна Служба (УСХС), Союз Українських Воєнних Інвалідів (СУВІ) й ін., а також одержує підтримку від таких амер.-укр. організацій, як УКК, ЗУАД Комітет й ін. Видатну допомогу дає Архиєпископ І. Бучко. В минулому році ЦПУЕН мало прибутків 34,140.95 нім. марок та 31,148.70 нім. мар. видатків. На допомогу видано 13,156.01. Всі ці квоти були одержані від названих чинників з призначенням на допомогу. Фінанси самого ЦПУЕН на адміністраційні кошти — помешкання, телефон, канцелярійне приладдя і т. д. — не кажучи вже про платні, виглядали дуже сумно. Українське громадянство в Німеччині, дуже збідніле, внесло від другої половини 1951 р. до половини 1953 р. несповна 5,000 нім. марок, а треба було мати найменше чотирикратно. Тільки завдяки підтримці ЦПУЕН збоку ЗУАДК, УКК й Архиєпископа І. Бучка ця організація вдержалася матеріяльно, дармащо вся Управа працює безкорисливо.

Особовий склад керівних органів ЦПУЕН, вибраний на 7-му Загальному З'їзді, такий:

Головна Управа: Голова — інж. екон. Микола Дорожинський. Члени — мгр. Євген Менцінський, інж. Степан Процик, ред. Антін Мельник, доц. Іван Лиховий, д-р Роман Громницький, проф. Михайло Самойлович, ред. Роман Ільницький, проф. Михайло Пестрак, інж. Андрій Близнюк.

Центральна Виборча Комісія: Голова: радник Михайло Керницький, д-р Сергій Тетера, мгр. Гриць Наняк, п. Іван Тарасюк, п. Гаврило Добровольський. Заступники — п. Іван Жеґуц, підполк. Володимир Козак.

Головна Контрольна Комісія: Голова — інж. Іван Шабельський, Члени — сотн. Мартин Прозорівський, сотн. Карло Малий, інж. Павло Шевчук, проф. Бакало. Заступники: п. Павло Погасій, пор. Іван Небола.

Головний Громадський Суд: Проф. д-р Олександер Баранів, проф. д-р Василь Орелецький, проф. д-р Петро Белей, мгр. Анатоль Камінський, полк. Євген Реж, полк. Микола Стецишин. Заступники — д-р Іван Мриц, д-р Олекса Вінтоняк, інж. Василь Міняйло.

Головна Рада ЦПУЕН: Голова — проф. д-р Петро Савицький. Члени — інж. Федір Гаєнко, п. Андрій Швець, д-р Ярослав Гинилевич, мгр. Дмитро Миськів, сотн. Гнат Мартинець, проф. д-р Петро Курінний, д-р Яків Маковецький. З уряду увійшли до Головної Ради, як представники обох українських Церков: о. канцлер Іван Леськович і о. провосрей Палладій Дубицький. Як заступники увійшли: проф. Іван Лилик, дипл. інж. Богдан Підгайний, п. Олександер Собчинський, і проф. д-р Юрій Студинський.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За советською пресою)

П. ТИЧИНА ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ БУРЖУАЗНИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

На засіданні Верховної Ради СРСР в дискусії над бюджетом промовляв від України Павло Тичина, який гостро виступив проти українських буржуазних націоналістів, „які намагаються розпалити ворожнечу між братніми народами. Українські буржуазні націоналісти переметнулися до нових своїх хазяйчиків і звідти тепер продовжують по-зміїному сичати на нас". Тичина обіцяв також, що „всі ми на Україні — робітники, колгоспники, інтеліґенція — посилено готуємося до святкування трьохсотріччя воз'єднання українського народу, з великим російським народом".

„ПРОТИ ДОГМАТИЗМУ В ПРОПАГАНДІ"

Під таким заголовком „РУ" друкує довгий фейлетон за московською „Правдою", авторства В. Кружкова. Провідна думка цього фейлетона міститься в цьому реченні: „Марксизм — ленінізм непримиренний ворог всякого догматизму. Він за своїм революційно - критичним духом не терпить перетворення теорії в катехізис, в зібрання мертвих канонів чи догматичних положень". Так пишуть найбільші в світі догматики, які з Маркса, Леніна і Сталіна зробили непомильних пророків, але їм треба викручуватися з тих помилок, яких вони часто допускаються, і тоді кажуть, що „ленінізм чи там марксизм це не догми, а тільки „керівництво до дії". Большевицький догматизм проявляється ще й в тому, що вони тільки себе вважають за знавців марксизму, а хто осмілюється мати свою власну думку про вчення Маркса, того завжди ліквідували і ліквідують.

П. ТИЧИНА ПРОПОНУЄ МОСКВІ СТВОРЕННЯ ДВОХ АКАДЕМІЙ

Павло Тичина промовляв на сесії Верховної Ради в Москві і поставив ропозицію створити в Україні Академію педагогічних наук та Академію художеств. Дослівно його пропозиція звучить так: „Для забезпечення швидкого зростання кадрів науково дослідних інститутів педагогіки, психології і дефектології необхідно на Україні створити науковий центр у питаннях педагогіки. Вношу пропозицію обговорити в Уряді питання про створення на Україні Академії педагогічних наук". Говорячи, про „високий розквіт" мистецтва в Україні, Тичина зробив такий висновок: „Для підготовки кадрів мистецтвознавців, майстрів станкового живопису, художників-архітекторів і скульпторів назріло питання про створення на Україні наукового центра в питаннях мистецтв. Вношу пропозицію обговорити в Уряді питання про створення Академії художеств Української РСР". Московські большевики знищили Академію мистецтв в Україні, яка існувала під час української самостійности, а тепер „ласкаво" дозволяють Тичині „вносити пропозицію". про те, щоб творити нову Академію. Чи не краще було б, коли ця висока мистецька українська школа могла була існувати досі, і коли могли б були жити ті всі мистці, яких большевики понищили, засилаючи їх на примусову працю, або нищачи їх фізично відразу таки на місці. А тепер московські окупанти України готові „подарувати" Києву Академію мистецтв, яку самі знищили, і скажуть українцям за це ще й дякувати.

ЗП УГВР ПРО КРАЙОВІ Й ЕМІҐРАНТСЬКІ СПРАВИ

Закордонне Представництво Української Головної Визвольної Ради (ЗП УГВР) проголосило під датою „На чужині, в липні 1953" в ч. 16 з 9 серпня ц. р. свого часописного органу в Мюнхені „Сучасна Україна" широке повідомлення, поділене на три частини, в якому займається низкою крайових і еміґрантських українських справ. ЗП УГВР проголосило це повідомлення „з уповноваження керівних чинників українського національно - визвольницького руху на українських землях".

У першій частині того повідомлення говориться про продовжування активної боротьби проти советської влади в Україні. „За повною моральною і матеріяльною підтримкою народу організовано діють і далі українські військово - повстанчі сили, згуртовані в рядах Української Повстанчої Армії, і революційні кадри українського визвольного підпілля — ОУН". Далі говориться про жертви тієї боротьби у зв'язку з посиленим наступом советської влади, і серед безпосередніх бійців і серед тих, що сприяють їм та допомагають ,одягом, харчами, кватирами, медикаментами тощо". В жовтні 1952 — читаємо там — „усі вояки УПА та члени українського підпілля відсвяткували 10-річчя УПА".

У другій частині повідомлення подані деякі вістки з України. „В Україні, зокрема західніх областях, переведена цілковита колективізація сільського господарства. Всі колгоспи на терені дії українського національно-визвольного руху для справного функціонування охороняються відділами стрибків („истребителей")". „Масових вивозів в останньому уроці не було, зате в західніх областях України ведеться посилена акція за добровільне переселення в східні області".

Далі говориться про становище ЗП УГВР у внутрішніх розбіжностях в таборі ЗЧ (Закордонних Частин) ОУН (табір Ст. Бандери) й у справі консолідації. Читаємо: „Керівництво українського національно - визвольного руху багато уваги присвятило розглядові і належній оцінці розходжень і конфлікту, що заіснували за кордоном між членами ОУН, що знайшлися поза рямками ЗЧ ОУН, з одного боку, і проводом Закордонних Частин ОУН з другого... Докладних рішень в цій справі ЗП УГВР до загального відома не подає". У справі ж об'єднання еміграції повідомлення ЗП УГВР відкликується до давнього свого комунікату з 4 лютого 1952 і тут же, поруч повідомлення, наводить його текст, де всю вину за невдачу переговорів між Українською Національною Радою і ЗП УГВР приписується УНРаді.

У тому самому числі „Сучасної України" є ще окрема стаття з гострими випадами проти УНРади.

Малий фейлетон

НОВІ СОВЄТСЬКІ ВИНАХОДИ

(Майже передрук „Правди")

Надхнені й запалені геніяльною промовою тов. Маленкова на сесії Верховного Совєту СССР, совєтські винахідники взяли на себе урочисте зобов'язання, в подарунок партії, урядові і совєтському народові, до роковин жовтневої революції зробити ряд винаходів, які послужать дальшому розвиткові совєтської науки і ще вищому піднесенню добробуту населення СССР. Вже випробувано й передано для масового виробництва такі винаходи совєтських винахідників:

Автоматичний рукопідіймач. Цей портативний апарат прикріплюється пасками до спини громадянина чи громадянки, а системою важелів сполучується з правою рукою. Під час зборів, мітингів чи засідань, коли справа доходить до голосування і головуючий запитує присутніх: „Хто за?" звукочутлива плівка схоплює ці звуки, урухомлює моторчик і системою важелів права рука громадянина чи громадянки відразу ж підноситься вгору.

Автоматичний рукопідіймач зощаджує енергію громадян СССР і узгіднює у всесоюзних маштабах переведення політичних кампаній.

Нумератор. У зв'язку з значно збільшеним випуском товарів широкого вжитку, як оселедці, горілчані напої і кухонний посуд, особливого значення набирає тепер сконструйований в московській технічній лябораторії ім. Маленкова так званий „Нумератор".

Коли громадяни, збираючись біля крамниць у значній кількості, організують так званий „хвіст", тобто вишиковуються один за одним, часто буває, що несвідомі елементи протискуються між окремими громадянами чи громадянками і тим самим порушують пляновість у розподілі товарів широкого вжитку. Спосіб, при якому громадяни чи громадянки обхоплюють одне одного руками, так, щоб несвідомі елементи у „хвіст" не пропхались — на практиці не завжди себе оправдує.

Новознайдений „Нумератор" автоматично виписує червоною фарбою на спині в кожного хвостаря його номер і в такий спосіб гарантує, що ніхто не використає його права на одержання товару, забезпеченого йому сталінською конституцією. Уживана „Нумератором" фарба не линяє на сонці і не змивається під дощем.

Рівночасно ж в торговельну сітку СССР передано до масового вжитку новий винахід під назвою „Кооперативний інформатор". Цей апарат вмонтовується в дверях продуктових крамниць і при неминучих у період переходу від соціялізму до комунізму труднощах — перестерігає покупців на порозі, вигукуючи у них над головою: „Нема!" Московська фабрика ім. Маленкова випускає „Кооперативні інформатори" в мовах усіх братніх республік.

Цим винаходом у великій мірі заощаджується енергію працівників советського прилавку, звільняючи їх від обов'язку інформувати кожного зокрема покупця.

В Московській експериментальній лябораторії опрацьовується також прилад для визначування рівня політичної свідомости членів і кандидатів комуністичної партії в державах народних демократій. Цей прилад формою своєю подібний до звичайного барометра, уживаного при визначенні погоди. Його ставиться на голову члена чи кандидата партії — і за десять хвилин металева стрілка з точністю вказує степінь ентузіязму і силу марксівсько-ленінсько - сталінського напруження досліджуваного.

Випущений під назвою „Ідеологічний покажчик", цей прилад буде широко застосований в країнах народних демократій, як подарунок старшого брата молодшим братчикам.

Совєтські винахідники, наслідуючи вказівки партії і уряду, а зокрема тов. Маленкова — ідуть від перемоги до перемоги безпосередньо в комунізм.

Подав **Савелій Тобекко.**

З Голосів Української Преси

РОКОВИНИ ВЕЛИКОЇ ТРАГЕДІЇ

„Український Голос", ч. 34 з 26 серпня ц. р., Вінніпеґ, вміщуючи передову статтю під наведеним вище заголовком на тему роковин голоду в Україні, пригадує оголошений в харківському „Комуністі" з 12 березня 1933 р. комунікат ОДПУ (Об'єднаного Державного Політичного Управління — офіційна назва тодішнього ЧК), за підписом В. Менжинського (наступника засновника й першого голови ЧК Дзержинського). Цим комунікатом проголошувано присуд смерти на цілий ряд совєтських достойників „за організацію контрреволюційного шкідництва й утворити в країні стан голоду". На першому місці серед тих нібито винуватців катастрофи голоду в Україні в 1933 р. стояв „Конар, він же Палащук Федір Михайлович", народний комісар земельних справ СССР. Часопис дає такий коментар:

Отже фактом є, як це повідомлено в харківських газетах, що Конар був призначений народним комісаром земельних справ восени 1932 року. А в першій половині березня наступного року його вже розстріляно. Таким чином він був на комісарському пості всього кілька місяців — якраз взимі. І він не міг бути відповідальним за „навмисне засмічення ланів", бо взимі вкриті снігом, ані за „дезорганізацію сівби, збирання та обмолоту", бо сівба, збирання та обмолот відбувалися тоді, коли він не був комісаром земельних справ. Такі самі абсурдні й інші обвинувачення проти нього. Але за злочини Сталіна в Україні мусів хтось наложити головою — і на чолі цих перших жертв московського жахливого терору в 1933 році був галичанин Федір Конар.

ЧОМУ КОМУНІСТИ ПРОГРАЛИ В КАНАДІЙСЬКИХ ВИБОРАХ?

„Наш Шлях", ч. 66 з 28 серпня ц. р., Вінніпеґ, призадумується над повним розгромом, що його зазнали комуністи в останніх федеральних виборах до парляменту в Канаді:

Деякі американські часописи сильно занепокоїлись перед минулими канадійськими федеральними виборами, коли довідались, що в Канаді є аж сто комуністичних кандидатів до парляменту. Ще більше денервувало їх, що канадійський уряд дозволив комуністичній, чи пак робітничо-проґресивній партії, безплатно виголошувати свої виборчі пропаґандивні промови через державну радіосітку СВС. Це просто капітуляція перед комуністами, тривожились були деякі редактори та політичні коментатори цих газет. Тепер, по виборах, вони можуть з полегшенням віддихнути — комуністичні бальоти не опанували Канаду...

У зв'язку з цим „Н. Шлях" цитує „Вінніпеґ Фрі Пост" яка ствердила таке банкрутство комунізму в Канаді, що „відбулася повна чистка всієї компанії і всіх сто комуністів виборці замели в смітярку". „Наш Шлях" пояснює це явище виключно благодатним впливом демократії.

Стараються недопустити до крайового страйку залізничних машиністів

Вашингтон. — Крайове Бюро Посередництва провадить переговори з представниками Ордену Залізничих Машиністів, щоб не допустити до страйку, який мав би початися 10 вересня. До порозуміння ще не дійшли, але представник машиністів заявив, що їм не йде про страйк, тільки вони бажають мирним шляхом здійснити свої домагання. Ордер Залізничних Машиністів має 35,000 членів. Представники машиністів домагаються, щоб їм визначали платню на основі того, які сили льокомотиву веде керівник.

Мехіко затурбоване безробіттям

Мехіко Сіті. — Сотки тисяч мехіканських робітників, не знаходячи відповідних заробітків у своїй батьківщині, щорічно переходять нелегально границю ЗДА, щоб заробити у південно-західних стейтах під час жнив. Мехіканські робітники не тільки завдають багато клопотів урядовцям і робітникам ЗДА, але й поважно турбують уряд своєї країни. Тож президент Мехіко, Адольфо Р. Кортінез у телевізійному і радієвому виступі, заявив, що мехіканський уряд плянує розпочати великі роботи, які б допомогли місцевому робітництву знайти заробітки у себе вдома. Крім поширення хліборобських праць і впровадження незнаних досі в країні хліборобських культур, уряд заплянував великі будови шляхів, зокрема залізничних ліній. Президент звернув увагу громадян на швидкий зріст населення Мехіко, — у порівнянні з ростом населення, відстають хліборобство та інші господарські ділянки країни, що може призвести до недостачі харчів. Затримання робітничих рук для праці в країні — пильна вимога хвилини й для того треба знайти способи, щоб перешкодити втечі робітників поза границі Мехіко, до ЗДА, куди відходить щорічно на деякий час мільйон працівників. На урухомлення публічних праць уряд виасигнував вже 2,018,-000,000 пезів, що дорівнює 234,693,400 долярам.

КАПІТАН ТАВНСЕНД ПРИБУВ ДО ЛОНДОНУ, АЛЕ НЕ БАЧИТИМЕ КНЯЖНИ

Капітан Петер Тавнсенд прибув із Брюсселю до Лондону на конференцію британських аташе, але не матиме нагоди побачити княжну Маргариту, бо вона перебуває тепер разом із королівською родиною в Шотляндії. Як відомо, кап. Тавнсенд був предметом любовних почувань 23-річної княжни. Коли ця королівська любов стала „публічною тайною", капітана Тавнсенда перевели з його службового становища при королівському дворі на становище аташе до Бельгії. Дехто гадав, що зроблено це для того, щоб, підносячи його до вищої ранги, уможливити йому шлюб з княжною Маргаритою. Аж тепер виявляється, що зроблено це для того, щоб перешкодити княжні в її „романсі" з особою, яка через своє походження не може споріднитися з членом королівської родини.

Двірські кола зуміли повести справу в такий спосіб, що вже тепер твердять, що любов княжни погасла, і вона вже навіть не думає про неї. Коли поширилися поголоски про любов княжни до капітана Тавнсенда, частина англійської преси писала, що королева Єлисавета повинна зрозуміти голос серця своєї молодої сестри і позволити на її шлюб з розведеним 38-річним капітаном і батьком 2 дітей Тепер в двірських колах твердять, що королева, як „оборонець віри", ніколи не зможе зламати старого звичаю. Заявляють також, що це була в дійсності однобічна любов, — княжна справді любила капітана, а він тільки був собі її сподобав. Звертають увагу й на те, що між княжною і капітаном надто велика різниця в літах. Грає ролю тут і те, що він не має жадного шляхетського титулу. У двірських колах починають вже говорити про новий предмет любови молодої княжни — про 29-річного лорда Планкета, який зайняв попереднє становище капітана Тавсенда. Він має не тільки шляхетський титул, але й мільйонову спадщину по батьках, так, що міг би жити на стопі, що задовольняє королівські вимоги.

ВСЯЧИНА

ЛІТАК ЛІТАВ ДВІ ГОДИНИ БЕЗ ПІЛОТА

Волтер Волтер з Айрон Мавнтену, Міш., пускав у рух пропелера свого малого літака. Літак злетів угору і сам літав дві години, після чого впав на дерева коло фарми і розбився. Жертв у людях не було.

НА ЩО ИДУТЬ 15 ЦЕНТІВ ЗА ЇЗДУ В НЮ ЙОРКУ?

Міська управа повідомляє, що оплата за їзду нюйоркськими підземками розподіляється на такі цілі 10.9 цента йде на платню робітникам, 1.3 на електричний струм, 1.3 на емеритури й соціяльне забезпечення, 0.9 цента на устаткування та 0.6 на інші видатки. З повищого виходить, що 12.2 цента видають на особисті видатки.

СПЕКЛИ НАРАЗ 250 БЕКОНІВ

В Денвері вибухла пожежа в будинку, де переховували бекони, і під час того згоріли 250 полотів бекону. Це, мабуть, рекордова скількість бекону, усмаженого відразу.

НЕ ХОЧУТЬ ГОЛОСНИКІВ НА НЮЙОРКСЬКИХ ПІДЗЕМКАХ

Міська Управа в Ню Йорку повідомила, що задумує поставити на більших стаціях підземки голосники, через які визначні зірки заповідали б рух поїздів та давали загальні інформації пасажирам. Це було б тільки під час годин збільшеного руху, і передачі відбувалися б із награних пластівок. „Ню Йорк Таймс" у своїй редакційній статті заявився проти цих передач, кажучи, що стації підземки й так уже надто крикливі, коли ще немає цих передач, а пасажири не зацікавлені будуть голосами навіть найславніших зірок, коли спішаться до праці, або з неї вертаються.

ПОВІТРЯНИЙ БАР'ЄР НА ВИСОТІ 40 МИЛЬ

Вчені прослідили, що на висоті 40 миль находиться верства повітря, яку можна уважати за дійсний бар'єр між людиною і всесвітнім простором. Це повітря досліджували в той спосіб, що до американського кермованого стрільна V-2 долучували апарат, який на висоті 40 миль автоматично відчинявся і набирав повітря, після чого знову зачинявся. Вчені досліджували хемічний склад цього повітря. Але тепер деякі з них мають сумнів, чи повітря в цьому апараті дійсно з висоти 40 миль вгорі, бо цей апарат міг мати трохи повітря з поблизу землі і міг також мати в собі трохи ґазів, які ввійшли до апарату з тих ґазів, що їх випускала ракетова машина, яка везла цей апарат.

ЗУАДКОМІТЕТ ПОЧИНАЄ НОВУ ПЕРЕСЕЛЕНЧУ АКЦІЮ

Слідуючі родини з Німеччини прохають американських українців допомогти їм переселитися до ЗДА на основі нового іміграційного закону з 1953 року.

Потрібно для цього забезпечення праці і мешкання або так звані ашуранси.

(Продовження)

Пирка Александер, Катерина, Стефан;
Роль Павло;
Шчіпенко Анна;
Серединський Антін;
Свобода Федір, Софія, Тарас;
Смішна Анастазія.
Смішна Марія, Богдан, Стефанія, Зенон;
Сидор Володимир, Надія, Володимир, Ярослав;
Ситник Іван, Марія;
Черевичний Федір;
Урбанський Петро;
Верівеч Петро, Гедвіг, Петро;
Волошин Ярослав;
Висоцький Петро;
Зорій Стефан, Ельфріде, Вольфґанг;
Зурак Іван;
Артюшенко Максим;
Артишук Осип, Катерина, Михайло;
Батін Михайло;
Буцяк Овуфрій, Оксана, Марія;
Босин Свирид, Софія, Валентина;
Целюх Іван;
Час Петро;
Данилюк Осип;
Демяник Михайло, Феліксa, Роман, Іван;
Дергун Василь. Деріка, Ганс;
Долинський Андрій;
Федина Василь;
Гнитка Евдокія, Марія;
Гвоздик Анастазія, Петро, Ярина, Ярослав;
Якубовський Михайло;
Корвач Андрій;
Костеля Осип, Александра, Лілія;
Костів Ілько, Шарльоте, Михайло, Петро, Клявс;
Ковальчук Юстина;
Крамар Павло, Катерина, Кристина, Анна;
Крохмалюк Іван;
Кулик Стефан, Анастазія, Анна, Богдан;
Богдан;
Кушда Осип;
Мельничук Петро, Александра, Раїса, Ліля;
Мельник Теодор, Анна, Марія;
Мирошників Кузьма, Стаха, Богдан, Розалія;
Настюк Василь, Марія, Ніна, Лідія;
Недбала Михайло, Марія;
Непийвода Теодор;
Роман Василь.
Береза Станислав, Анна, Стефан;
Біберчич Теодора;
Борецький Владимир, Ольга, Богдан, Марія;
Чернак Олена;
Хникевич Сирафим, Злата, Томислав;
Хурич Марія;
Червінський Андрій, Олена;
Червінський Теодор, Анастазія, Василь, Іван, Анна, Стефан, Петро;
Дані Мирослав, Ольга, Матія;
Деак Михайло, Іван, Михайло;
Демянчук Станислав, Францішка;
Дмитровський Тома, Ціна, Соня, Гіляна;
Гесков Ґреґор, Дусанка, Радойка;
Гудова Іван, Софія, Микола;
Гудова Михайло, Евгенія, Розалія;
Явний Іван, Маґда.
Явна Катерина, Дмитро Антін, Славко;
Явний Михайло, Стефанія;
Явний Стефан, Анна;
Юзва Василь, Софія, Михайло, Павло, Володимир, Славко, Стефан;
Юзва Петро;
Калинюк Іван, Павлина, Ілія, Василь, Стефан, Павло, Ольга, Евгенія;
Каленюк Ярослав, Анна, Анастазія, Любомира;
Костюк Софія;
Костюк Параня;
Кріцфалюзі Василь, Ольга, Марія;

Щоб запевнити приїзд цим родинам, треба, щоби американський громадянин підписав заяву, що він має працю і мешкання для нових іміґрантів та займеться їх приміщенням у ЗДА.

Всі інші заходи зробить ЗУАДК.

Зголошення і запити просимо слати до головного офісу ЗУАДК.

United Ukrainian American Relief Committee, Inc.
P.O. Box 1661, Phila. 5, Pa.
Злучений Український Американський Допомоговий Комітет.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й.—Т-во „Українська Січ", відд. 39, повідомляє членів, що місячні збори відбудуть в неділю, 6. вересня, о год. 3. по пол., в залі Укр. Нар. Дому. Членські вкладки приймається від год. 11:30. Рівнож запрошується всіх членів на год. 12. до залі Укр. Нар. Дому, де буде спільна знимка членів, яку предложиться до Ювілейної Книги в 60-ліття УНС. Численно явитися всіх членів просить — Управа.

ТАРЗАН, ч. 3141. В долину смерти.

"KEEP YOUR WARRIORS CONCEALED AND QUIET," TARZAN INSTRUCTED. "I'LL GO AHEAD. WHEN I SIGHT THE LEOPARD MEN I'LL SCREAM LIKE SHEETA THE LEOPARD."

TARZAN'S WAIT WAS BRIEF. AS THE LEOPARD MEN CAME INTO SIGHT, SHEETA'S SCREAM SUDDENLY BROKE THE FOREST'S STILLNESS

TROTTING ALONG BEHIND THEIR LEADER, THE LEOPARD MEN SWUNG INTO THE RAVINE LAUGHING AND BOASTING OF HOW THEY WOULD KILL THE UNSUSPECTING UTENGA WARRIORS.

— Тримай своїх войовників приховано й спокійно — повчав Тарзан. — Я йду наперед. Коли я побачу леопардолюдей, я закричу немов леопард Шіта.

Тарзанове чекання було коротке. Коли леопардолюди з'явилися, крик Шіти нагло перервав лісову тишу.

Идучи позаду свого провідника, леопардолюди ввійшли в балку, сміючися і хвалючися, як то вони будуть вбивати заскочених ютенських войовників.